

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 13 oktober 2022
(OR. en)

13548/22

INST 372
POLGEN 134
COMPET 792
CODEC 1517

FÖLJENOT

från:	Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av Martine DEPREZ, direktör
inkom den:	13 oktober 2022
till:	Rådets generalsekretariat
Komm. dok. nr:	COM(2022) 518 final
Ärende:	MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN Verkställande av EU-rätten för ett EU som levererar

För delegationerna bifogas dokument – COM(2022) 518 final.

Bilaga: COM(2022) 518 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 13.10.2022
COM(2022) 518 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Verkställande av EU-rätten för ett EU som levererar

Verkställande av EU-rätten för ett EU som levererar

I. INLEDNING

Europeiska unionen är en rättsgemenskap byggd på gemensamma värden som delas av medlemsstaterna. Att tillämpa och genomdriva EU-rätten och respekten för rättsstatsprincipen är själva grunden för unionen. Lagstiftning är EU:s bästa verktyg för att se till att människor, företag och miljön åtnjuter fördelarna med EU. Principen om EU-rättens företräde bygger på principen om jämlikhet inför fördragen. På så sätt garanteras lika rättigheter för alla i EU, vilket innebär att alla bestämmelser i EU:s lagstiftning bör ha samma innebörd och tillämpas på samma sätt i alla medlemsstater. Det är på grundval av lagstiftningen som EU kan dra största möjliga nytta av den inre marknaden, driva omställningen till ett mer miljövänligt och digitalt Europa samt skydda och främja våra värden, ett effektivt rättsligt samarbete och vår unions säkerhet. Därför är det regelbaserade systemet centralt för EU:s vision – i Europa och i världen – och en förutsättning för rättvisa, demokrati och respekten för de grundläggande rättigheterna. Kommissionen har åtagit sig att intensifiera sitt arbete för att främja och upprätthålla människors rättigheter, grundläggande friheter och rättsstatsprincipen. Viktiga arbetsflöden såsom de årliga rapporterna om rättsstatsprincipen¹, EU:s handlingsplan för demokrati² och den förnyade strategin för att stärka tillämpningen av stadgan om de grundläggande rättigheterna i EU³ (*stadgan*) utgör tillsammans en betydande intensifiering av arbetet för att stärka EU:s rättsliga och demokratiska grundvalar.

Att se till att EU-rätten efterlevs är centralt för detta mål. Det är ett av de viktigaste uppdragen för kommissionen, som genom EU-fördragen – vilka medlemsstaterna har undertecknat – anförtros rollen som fördragets väktare⁴, och väktare av EU-rätten i allmänhet. Denna övergripande roll ger kommissionen ett centralt ansvar för efterlevnaden. Bland det viktigaste i utövandet av denna roll är samarbetet med medlemsstaterna samt övervakningen av deras genomförande och tillämpning av EU-rätten. I detta meddelande beskrivs närmare hur kommissionen fullgör denna uppgift när EU-lagstiftning utvecklas, införlivas i nationell lagstiftning, genomförs och tillämpas i praktiken. På samma sätt som kommissionen fokuserar på att skydda rättsstatsprincipen genom att förhindra att problem uppstår är det bästa sättet att se till att EU-rätten efterlevs att förhindra att överträdelser sker över huvud taget. Det dagliga samarbetet mellan kommissionen och medlemsstaterna är avgörande för att säkerställa att medlemsstaterna redan i ett tidigt skede efterlever bestämmelserna. I slutändan behövs dock ofta överträdelseförfaranden, inklusive möjligheten att hänvisa medlemsstater till Europeiska unionens domstol (*domstolen*), för att ta itu med överträdelser av EU-rätten.

¹ Meddelande från kommissionen, *2022 års rapport om rättsstatsprincipen – Situationen i fråga om rättsstatsprincipen i EU*, COM(2022) 500 final.

² Meddelande från kommissionen, *EU:s handlingsplan för demokrati*, COM(2020) 790 final.

³ Meddelande från kommissionen, *Strategi för att stärka tillämpningen av stadgan om de grundläggande rättigheterna i EU*, COM(2020) 711 final.

⁴ Artikel 17 i fördraget om Europeiska unionen.

Genom effektiv verkställighet säkerställs att människor och företag i EU så snart som möjligt åtnjuter fördelarna med gemensamt överenskomna regler och kan räkna med att deras grundläggande rättigheter alltid respekteras oavsett var de bor eller arbetar i EU. Kommissionen stöder därför medlemsstaterna tidigt i processen med att integrera EU:s regler i deras rättsordning, för att se till att EU-rätten genomförs och tillämpas korrekt från början. Detta förklarar också varför siffrorna för överträdelseförfaranden ensamma inte nödvändigtvis är ett bra mått på kommissionens verkställighetsarbete, vars syfte är att undvika att överträdelser uppstår och, om de inträffar, att få dem att upphöra så snabbt som möjligt.

Förutom kommissionen och de nationella regeringarna spelar även andra aktörer en viktig roll när det gäller att tillämpa EU-rätten på ett effektivt sätt. Vissa har en formell roll, såsom nationella domstolar, nationella konkurrens- och tillsynsmyndigheter eller andra myndigheter som konsumentskyddsmyndigheter eller oberoende dataskyddsmyndigheter. Det civila samhället och enskilda personer bidrar också till att uppmärksamma eventuella överträdelser och behovet av att ta itu med dem.

I detta meddelande beskrivs hur kommissionen har fördjupat och utvecklat sitt verkställighetsarbete för att se till att EU-rätten följs i alla medlemsstater samt för att maximera de konkreta fördelar som genomförande- och verkställighetsarbetet ger i vardagen för människor i EU⁵.

II. DRA NYTTA AV FÖRDELARNA MED EU-RÄTTEN

Människor och företag räknar med att EU:s gemensamt överenskomna regler genomförs eller införlivas i nationell lagstiftning på ett snabbt och korrekt sätt samt att de tillämpas fullt ut av medlemsstaterna. Efterlevnaden av EU:s regler är avgörande för genomförandet av EU:s politik och är oupplösligt kopplad till beslutsfattandet. EU-lagstiftningen går igenom en noggrann process där befintlig nationell lagstiftning och EU-lagstiftning utvärderas, samråd genomförs med allmänheten och de miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenserna bedöms⁶. Antagandet av lagstiftningen sker efter en inkluderande och öppen lagstiftningsprocess som involverar Europaparlamentet och rådet, så att politiker och beslutsfattare har fått säga sitt om hur de lagar som diskuteras kommer att genomföras i praktiken. Om de antagna rättsakterna ska ge avsedd effekt måste de i samtliga medlemsstater tillämpas i tid och på ett sätt som är fullständigt, korrekt och jämlikt.

Möjliggör för människor att arbeta och bedriva verksamhet var som helst i EU

⁵ Detta meddelande bygger på, men ersätter inte, tidigare meddelanden där den operativa ramen och de operativa reglerna för kommissionens åtgärder i samband med klagomål och överträdelser fastställs. Se särskilt kommissionens meddelande *EU-rätten: Bättre resultat genom bättre tillämpning*, C/2016/8600, (meddelandet från 2016).

⁶ I enlighet med riktlinjerna för bättre lagstiftning, 3.11.2021, https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_sv.

EU:s regler om erkännande av yrkeskvalifikationer gör det enklare för yrkesverksamma att tillhandahålla tjänster runtom i EU, samtidigt som skyddet för konsumenter förbättras. Medlemsstaterna hade dock genomfört dessa regler på ett inkonsekvent sätt, vilket gjorde att förfarandena var mer betungande för arbetstagare och egenföretagare i vissa medlemsstater än i andra. Efter överträdelseförfaranden ändrade medlemsstaterna sin lagstiftning för att se till att invånarna och företagen kunde dra nytta av fördelarna med dessa regler. Efter samarbete inom arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden avlägsnade medlemsstaterna dessutom 217 yrken från förteckningen över yrken för vilka det krävdes en förhandskontroll, vilket gjorde det lättare för arbetstagare att tillhandahålla tjänster i dessa medlemsstater.

En bättre samordning av medlemsstaternas nationella **sociala trygghetssystem** hjälper även människor att effektivt utöva sin rätt till fri rörlighet. För att skydda den fria rörligheten för arbetstagare och samordningen av de sociala trygghetssystemen inledde kommissionen förfaranden mot två medlemsstater för att de hade beviljat vissa EU-medborgare som arbetade i dessa medlemsstater lägre familjeförmåner på grund av att deras barn bodde i en medlemsstat där levnadskostnaderna ansågs vara lägre. I ett av dessa fall har kommissionens ståndpunkt redan bekräftats av domstolen, som slog fast att en justering av familjeförmåner i förhållande till den stat där förmånstagarens barn är bosatta är olaglig.

Samarbetsmekanismen **Solvit**, som syftar till att lösa gränsöverskridande problem, gör det möjligt att identifiera eventuella överträdelser av EU-rätten i ett tidigare skede och kan ge tillgång till omedelbar prövning för berörda företag eller individer. Den hjälper till att ta itu med praktiska problem och hinder som människor stöter på när de arbetar, bor eller bedriver verksamhet i andra medlemsstater⁷. De nationella myndigheter som ingår i Solvit-nätverket samarbetar vid tillämpningen av EU:s regler och utnyttjar i stor utsträckning den hjälp och sakkunskap som kommissionen tillhandahåller⁸. De nationella Solvit-centrumen hittar lösningar på många enskilda situationer, men hjälper också till att identifiera och hantera strukturella problem i samband med tillämpningen av EU-rätten⁹.

Bristande efterlevnad kostar. Den kan innebära att skyddet av de grundläggande rättigheterna försenas eller inskränks i omfattning, vilket undergräver rättigheter som likabehandling och fri rörlighet. Den kan medföra bördor för allmänheten och företag. Den kan innebära långvariga miljöskador. Bristande efterlevnad kan leda till en försvagning eller försening av konsument- eller arbetarskyddet, eller skyddet av asylsökande. Den har en särskild inverkan på personer som arbetar eller reser över gränserna, eller som passerar gränserna för andra ändamål¹⁰, som måste anpassa sig till olika regler beroende på hur EU:s lagstiftning tillämpas. En felaktig tillämpning av EU:s regler snedvrider även konkurrensen på den inre marknaden genom att undergräva principen om lika villkor för företag i EU.

⁷ Kommissionens rekommendation av den 17 september 2013 om principerna för Solvit, C(2013) 5869 final.

⁸ Arbetsdokument från kommissionens avdelningar, *SOLVIT 's Helping Hand in the Single Market: celebrating 20 years*, SWD(2022) 325 final.

⁹ https://ec.europa.eu/solvit/index_sv.htm.

¹⁰ Till exempel för utbildning, hälso- och sjukvård, kulturella aktiviteter och andra fritidsaktiviteter.

När medlemsstater bryter mot EU:s regler genom att införa eller tolerera hinder på den inre marknaden för att skapa fördelar för företag är de eventuella vinsterna ofta kortsiktiga, medan de bestående effekterna på företagen kan bli mycket mer skadliga, vilket gör det betydligt svårare för alla företag att dra nytta av de möjligheter som den inre marknaden erbjuder¹¹.

Kostnaderna för en felaktig eller ofullständig tillämpning av reglerna

De hinder som finns på den **inre marknaden** beror i många fall på en felaktig eller ofullständig tillämpning av EU:s fördrag och lagstiftning¹². Små och medelstora företag samt nystartade företag drabbas särskilt hårt eftersom de är de första att påverkas av administrativa bördor och komplexitet, särskilt när de passerar gränserna för att bedriva sin verksamhet på den inre marknaden. En felaktig tillämpning av reglerna hämmar även de stordriftsfördelar som den inre marknaden erbjuder, vilket skadar konsumenternas intressen. Inkonsekventa regler har särskilt allvarliga konsekvenser för gränsområden¹³.

Ett strikt verkställande av **konkurrensreglerna** är avgörande för att företag och konsumenterna ska kunna dra nytta av fördelarna med den inre marknaden. Underlåtenhet att tillämpa dessa regler på ett korrekt sätt undergräver principen om lika villkor för företag, vilket kan leda till högre priser och färre valmöjligheter för konsumenterna.

Genomförandet av EU:s **miljöpolitik** och miljölagstiftning är inte bara avgörande för en sund miljö, utan öppnar också för nya möjligheter till ekonomisk tillväxt, arbetstillfällen och konkurrenskraft. Ett fullständigt genomförande av EU:s miljölagstiftning kan också leda till årliga besparingar för EU:s ekonomi på omkring 55 miljarder euro tack vare minskade hälsokostnader och direkta kostnader för miljön¹⁴.

Fördelarna med ett snabbt genomförande av EU:s nya skatteregler

Nya **momsregler för e-handeln** trädde i kraft 2021 som en del av arbetet med att säkerställa mer lika villkor och förenkla momsreglerna. E-handlare kan nu registrera sig på en elektronisk portal (en s.k. gemensam kontaktpunkt) och hantera alla sina moms skyldigheter för försäljning i EU. Kommissionen tillhandahöll stöd och vägledning med anledning av de nya reglerna till både medlemsstaterna och berörda parter. Detta bidrog till ett smidigt genomförande av de nya momsreglerna för e-handel och uppbörd av 8,8 miljarder euro i momsintäkter via den nya portalen, inklusive 700 miljoner euro i nya momsintäkter¹⁵, och registrering av 100 000 e-handlare via den elektroniska plattformen.

¹¹ Meddelande från kommissionen, *Långsiktig handlingsplan för bättre genomförande och efterlevnad av inre marknadsreglerna*, COM(2020) 94 final.

¹² Meddelande från kommissionen, *Kartlägga och åtgärda hinder på den inre marknaden*, COM(2020) 93 final.

¹³ Kommissionens rapport *EU:s gränsområden: Levande laboratorier för europeisk integration*, COM(2021) 393 final och kommissionens meddelande *Att stärka tillväxt och sammanhållning i EU:s gränsområden*, COM(2017) 534 final.

¹⁴ En närmare förklaring av denna siffra finns i studien [Update of the costs of not implementing EU environmental law](#), COWI och Eunomia, 2019.

¹⁵ Uppgifterna gäller de första sex månaderna efter införandet av de nya reglerna ([New EU VAT rules for e-commerce: Updated revenue figures point to a successful implementation \[europa.eu\]](#)).

En fullständig och konsekvent tillämpning av EU:s regler i medlemsstaterna är viktig för rättssäkerheten och det förtroende som människor och företag har för nationella institutioner och EU som helhet. Detta gäller särskilt i fråga om våra gemensamma värden, grundläggande rättigheter, rättsstatsprincipen, EU:s fyra grundläggande friheter och den inre marknadens funktion. För att vi ska närma oss en jämlikhetsunion är det avgörande att jämlikhet och icke-diskriminering respekteras i hela EU och att medborgarna kan åtnjuta samma skyddsnivå för sina rättigheter oavsett var de bor i EU.

Att skydda EU-medborgarskapet

System för medborgarskap för investerare (s.k. guldpass) i vissa medlemsstater har väckt stor oro de senaste åren. Det systematiska beviljandet av medborgarskap, och därmed EU-medborgarskap, i utbyte mot en förutbestämd betalning och utan en verklig anknytning till en medlemsstat strider mot tanken om EU-medborgarskapet samt principen om lojalt samarbete. Det medför även allvarliga risker vad gäller säkerhet, penningtvätt, skatteundandragande och korruption. För att hålla fast vid ståndpunkten att EU-medborgarskapet inte är till salu och att alla befintliga system för medborgarskap för investerare bör upphävas utan dröjsmål inledde kommissionen banbrytande överträdelseförfaranden mot två medlemsstater, och drog slutligen en av dem inför domstolen. Kommissionen har dessutom varit i kontakt med ytterligare en medlemsstat som under tiden har avskaffat sitt system för medborgarskap för investerare.

Upprätthållande av jämlikhet och icke-diskriminering

Respekten för människans värdighet och jämlikhet är några av EU:s grundläggande värden och fastställs i artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen. Dessa värden utgör inte bara etiska normer, utan grundläggande rättigheter enligt stadgan¹⁶ och allmänna principer i EU-rätten. Kommissionen vidtog åtgärder för att skydda hbtqi-personers rättigheter och drog slutligen en medlemsstat inför domstolen angående nationell lagstiftning som diskriminerar människor på grund av deras sexuella läggning eller könsidentitet.

När det gäller jämställdhet, och mer specifikt på området social trygghet, vidtog kommissionen åtgärder mot en medlemsstat med anledning av dess pensionslagstiftning, som indirekt diskriminerar kvinnor vid beräkningen av den avgiftsperiod som krävs för att ha rätt till pension.

Försvaret av mediefriheten

Att garantera medie- och yttrandefrihet är grunden för ett öppet, demokratiskt och hållbart digitalt samhälle. Leverantörer av medietjänster måste kunna få tillträde till marknaden på icke-diskriminerande, proportionella och objektivt motiverade villkor så att de kan arbeta fritt och självständigt överallt i EU. Kommissionen drog en medlemsstat inför domstolen för brott mot den inre marknadens telekomregler och mot yttrandefriheten i enlighet med

¹⁶ Rätten till icke-diskriminering fastställs i stadgan, som förbjuder all form av diskriminering.

stadgan.

Stöd till laglig migration och likabehandling för tredjelandsmedborgare

Genom att locka till oss talanger från tredjeländer kan vi samtidigt berika vårt samhälle och gynna våra ekonomier. I EU:s regler fastställs gemensamma villkor för inresa och vistelse för vissa kategorier av medborgare från tredjeländer samt för likabehandling med EU-medborgare på ett antal områden. Kommissionen vidtog åtgärder mot flera medlemsstater för att de hade infört omotiverade hinder för tredjelandsmedborgare att få anställning eller bedriva verksamhet som egenföretagare. Kommissionen inledde även överträdelseförfaranden på grund av alltför stora bördor vid handläggningen av EU-tillstånd¹⁷. Till följd av detta har flera medlemsstater ändrat sin nationella lagstiftning så att den överensstämmer med EU-lagstiftningen, vilket gör det enklare och mer attraktivt för kvalificerade tredjelandsmedborgare att bo och arbeta i EU.

Bekämpning av rasistisk och främlingsfientlig hatpropaganda och hatbrott

Hatpropaganda och hatbrott skadar inte bara de drabbade individerna och samhället i stort, utan slår även mot hjärtat av EU:s värden. Nyckeln till effektiv verkställighet är att intensifiera genomförandet av 2008 års rambeslut om bekämpande av hatpropaganda och hatbrott¹⁸. Kommissionen är fast besluten att säkerställa en effektiv kriminalisering av hatpropaganda och hatbrott, och denna strategi har lett till betydande framsteg med genomförandet i medlemsstaterna. I detta avseende bekräftades kommissionens avsikt att vid behov gå vidare med överträdelseförfaranden på nytt i EU:s handlingsplan mot rasism¹⁹. Efter en rad överträdelseförfaranden som inleddes mellan 2020 och 2021 har flera medlemsstater antingen inlett förfaranden för att ändra sin lagstiftning eller redan antagit nya lagändringar. I en medlemsstat har till exempel ändringar antagits som stärker kriminaliseringen och lagföringen av hatpropaganda och hatbrott och förbättrar skyddet för minoriteter mot sådana brott.

Gemensamma krafter mot terrorism

Terrordåd är bland de allvarligaste kränkningarna av de grundläggande friheter som EU bygger på. De terrorattacker som utförts i EU:s medlemsstater har varit en skarp påminnelse om att polis och åklagare behöver bättre verktyg för att förhindra och bekämpa terroristbrott. Direktivet om bekämpande av terrorism från 2017²⁰ är hörnstenen i medlemsstaternas straffrättsliga insatser mot terrorism och en viktig del av ramen för EU:s säkerhetsunion. Kommissionen inledde förfaranden mot flera medlemsstater för att säkerställa att de rättsliga villkoren är uppfyllda så att nationella myndigheter kan samarbeta och utbyta information om terroristhot.

¹⁷ https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/legal-migration-and-integration/work/single-permit-work_en.

¹⁸ Rambeslut 2008/913/RIF av den 28 november 2008 om bekämpande av vissa former av och uttryck för rasism och främlingsfientlighet enligt strafflagstiftningen.

¹⁹ Meddelande från kommissionen, *En jämlikhetsunion: EU:s handlingsplan mot rasism 2020–2025*, COM(2020) 565 final.

²⁰ Direktiv (EU) 2017/541 av den 15 mars 2017 om bekämpande av terrorism.

III. GENOMFÖRANDE OCH TILLÄMPNING AV EU-RÄTTEN: EN GEMENSAM INSATS

Kommissionen övervakar medlemsstaternas efterlevnad av EU-rätten och använder sig av en rad olika verktyg för att främja och säkerställa dess korrekta tillämpning, däribland överträdelseförfaranden. En effektiv tillämpning och verkställighet i praktiken kräver dock att flera andra aktörer även tar sitt ansvar. Verkställighet handlar om att samarbeta sida vid sida med medlemsstaterna i första hand, samt med specialiserade myndigheter som konsument- eller dataskyddsmyndigheter, konkurrens- och tillsynsmyndigheter, icke-statliga organisationer, företag och allmänheten. För att systemet ska fungera effektivt krävs både ett fullständigt åtagande från de nationella myndigheter som ansvarar för en korrekt tillämpning och verkställighet av lagstiftningen och deltagande av allmänheten, det civila samhället, näringslivet m.fl. för att identifiera potentiella överträdelser.

Nationella domstolar fungerar som EU-domstolar när de tillämpar EU-rätten och har en särskilt viktig roll i verkställighetskedjan. Om människor och företag i EU får sina rättigheter inskränkta i medlemsstaterna måste de få tillgång till snabb och effektiv nationell prövning, i enlighet med principen om effektivt domstolskydd²¹. De nationella domstolarna måste därför vara oberoende, opartiska och inrättade enligt lag.

Samtidigt har medlemsstaternas domstolar rätt, och i vissa fall även skyldighet, att ställa frågor till EU-domstolen om de är osäkra på hur EU-rätten ska tolkas eller tillämpas. Denna dialog, som sker genom en begäran om förhandsavgörande till domstolen, är avgörande för en enhetlig tillämpning av EU-rätten, baserad på principen om EU-rättens företräde, och för upprätthållandet av medborgarnas rättigheter²². Kommissionen utövar systematiskt sin rätt att yttra sig i alla förfaranden för förhandsavgörande inför domstolen²³. Om domstolen konstaterar en överträdelse av EU-rätten är den hänskjutande domstolen skyldig att avhjälpa denna överträdelse i det konkreta mål som den har att avgöra.

Kommissionen övervakar inte bara den enskilda medlemsstatens efterlevnad av domen, utan ser även till att alla andra medlemsstater också tillämpar den standard som domstolen slagit fast. Det ökade antalet förhandsavgöranden över tid²⁴, och kommissionens ingripanden i dessa fall, har därmed i hög grad förbättrat efterlevnaden av EU-rätten i medlemsstaterna. Kommissionen har dessutom inlett överträdelseförfaranden för överträdelser som inverkar på principerna om självständighet, företräde, effektivitet och enhetlig tillämpning av EU-rätten samt respekten för domstolens behörighet.

²¹ Artikel 19.1 andra stycket i fördraget om Europeiska unionen och artikel 47 i EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna.

²² Fall där nationell lagstiftning eller praxis hindrar förfarandet för förhandsavgörande, till exempel på grund av att domare kan ådra sig disciplinärt ansvar för att de inger en begäran om förhandsavgörande eller för att de tillämpar EU-rätten enligt EU-domstolens tolkning, eller fall där nationella domstolar hindras från att erkänna EU-rättens företräde, har en systematisk inverkan på efterlevnaden av EU-rätten.

²³ När det gäller frågor som rör konkurrens och statligt stöd tillhandahåller kommissionen regelbundet stöd och ingriper i nationella domstolsförfaranden.

²⁴ Antalet förhandsavgöranden har ökat markant under de senaste tio åren; 2021 uppgick antalet begäranden om förhandsavgöranden till 567, jämfört med 385 under 2010.

Kommissionen genomför strategin för europeisk rättslig utbildning²⁵ för att se till att **rättstillämpare** som domare, åklagare, advokater och andra yrkesverksamma inom rättskipningen kan EU-rätten och känner till EU:s instrument för rättsligt samarbete samt att de har rätt kompetens för att upprätthålla rättsstatsprincipen och tillämpa EU-rätten på ett korrekt och enhetligt sätt i sitt land.

Påskynda genomförandet av EU:s skatteregler genom ingripande i förhandsavgöranden

På skatteområdet är förhandsavgöranden ett viktigt sätt för kommissionen att säkerställa att EU-rätten tillämpas på ett korrekt sätt.

När det gäller **direkt beskattning** behandlar förhandsavgöranden konkreta gränsöverskridande hinder för den fria rörligheten orsakade av nationella skattesystem. Till exempel ansåg domstolen i ett förhandsavgörande att medborgare som ger pengar till en välgörenhetsorganisation i en annan medlemsstat bör åtnjuta samma skattelättnad som om de gav pengar till en jämförbar välgörenhetsorganisation i sin egen medlemsstat²⁶.

När det gäller **indirekt beskattning** har förhandsavgöranden som följts av en dialog mellan kommissionen och medlemsstaterna lett till att medlemsstaterna ändrat sin lagstiftning. Detta var fallet för en medlemsstat angående användningen av fordon med utländska registreringsskyltar²⁷ och för en **annan medlemsstat** med avseende på restriktiva villkor för momsregler²⁸.

De **nationella parlamenten** har också en viktig roll att spela, nämligen att samarbeta med de nationella regeringarna för att anta lagar i syfte att införliva EU:s direktiv och genomföra vissa förordningar genom nationell lagstiftning. Kommissionen har intagit en strikt hållning i fråga om underlåtenheten att införliva direktiv och utnyttjar den fulla potentialen hos det instrument enligt artikel 260.3 i EUF-fördraget som infördes genom Lissabonfördraget; kommissionen inleder automatiskt ärenden och uppmanar systematiskt domstolen att ålägga ekonomiska sanktioner när medlemsstater inte införlivar direktiven i tid. Denna strategi har haft betydande effekter, och antalet ärenden där medlemsstater underlåtit att anmäla sina införlivandeåtgärder och kommissionen tvingats dra dem inför domstolen har minskat med mer än hälften sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Antalet överträdelseförfaranden som inletts på grund av att medlemsstaterna inte har meddelat sina införlivandeåtgärder till kommissionen inom den tidsfrist som fastställs i EU-direktiven är dock fortfarande högt. De nationella lagstiftarna har en viktig roll för att se till att införlivandet sker i tid och fullt ut; när

²⁵ Meddelande från kommissionen, *Att säkerställa rättvisa i EU – en strategi för europeisk rättslig utbildning 2021–2024*, COM(2020) 713 final.

²⁶ Domstolens dom i mål C-318/07, Persche.

²⁷ Domstolens dom i mål C-274/20, GN och WX/Prefettura di Massa Carrara – Ufficio Territoriale del Governo di Massa Carrara.

²⁸ Domstolens dom i mål C-335/19, E. Sp. z o.o. sp. k./Minister Finansów.

medlemsstaterna underrättar kommissionen om sina införlivandeåtgärder måste de på ett tydligt och transparent sätt förklara hur varje bestämmelse i direktivet har införlivats²⁹.

Andra centrala organ som har en viktig roll att spela för EU-rättens efterlevnad är sektorsspecifika tillsyns-, inspektions- och kontrollorgan, nationella och regionala tillsynsmyndigheter, åklagare, nationella ombudsmän och likabehandlingsorgan. Kommissionen inriktar sina verkställighetsåtgärder på att säkerställa att de nationella myndigheterna är tillräckligt rustade och kapabla att utföra sina uppgifter genom att undersöka intressekonflikter, oberoendet³⁰ och anställning av personal vid sådana myndigheter. Kommissionen stöder även aktivt medlemsstaternas genomförandeinsatser med tekniskt och ekonomiskt stöd samt med sakkunskap för att främja strukturreformer³¹ samt specialiserade utbildningsprogram³². Kommissionen har till exempel tillhandahållit bidrag till nationella dataskyddsmyndigheter för att bistå dem i deras arbete med att säkerställa efterlevnaden av den allmänna dataskyddsförordningen³³. Kommissionen inledde även överträdelseförfaranden mot medlemsstater för att se till att deras myndigheter är oberoende och har de befogenheter som krävs för att ålägga sanktioner för överträdelser av den nämnda förordningen.

Särskilda EU-initiativ har också bidragit; det rör sig bland annat om gränsöverskridande prövningsmekanismer som Solvit, det europeiska småmålsförfarandet och den europeiska plattformen för tvistlösning online. Inom finanssektorn har de tre europeiska tillsynsmyndigheterna³⁴ befogenhet att granska nationella behöriga myndigheter för att bedöma konvergensen av nationella bestämmelser som antagits inom ramen för genomförandet av EU-rätten. De är också behöriga att genomföra utredningar och vidta åtgärder om de nationella behöriga myndigheterna inte uppfyller sina skyldigheter enligt EU-rätten. Detta bidrar till att säkerställa en konsekvent och effektiv tillämpning av EU-rätten inom finanssektorn.

De europeiska konsumentcentrumens³⁵ roll i verkställandet av konsumentlagstiftningen

²⁹ I sin dom i mål C-543/17, kommissionen/Belgien, klargjorde domstolen att medlemsstaterna är skyldiga att förse kommissionen med tillräckligt klara och precisa uppgifter om vilka bestämmelser i den nationella lagstiftningen som införlivar direktivet.

³⁰ Detta gäller till exempel de nationella tillsynsmyndigheternas oberoende inom energisektorn, vilket är en central princip i det tredje energipaketet och är också avgörande för att säkerställa ett effektivt konsumentskydd, vilket bekräftats av domstolen (mål C-718/18, kommissionen/Tyskland).

³¹ Till exempel genom instrumentet för tekniskt stöd och verktyget TAIEX-EIR-peer-to-peer.

³² Kommissionen har till exempel tagit fram ett utbildningspaket för EU:s miljölagstiftning (https://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm).

³³ Förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

³⁴ Europeiska bankmyndigheten, Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten och Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten.

³⁵ Nätverket av europeiska konsumentcentrum sammankopplar nationella myndigheter som ansvarar för efterlevnaden av EU:s konsumentskyddslagstiftning (https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/resolve-your-consumer-complaint/european-consumer-centres-network-ecc-net_sv).

De **europiska konsumentcentrumen** spelar en viktig roll när det gäller att upptäcka och vidta åtgärder mot potentiella omfattande överträdelse av konsumentlagstiftningen. Detta har inbegripit åtgärder för att säkerställa att onlinesystem för bokning av logi är fria från manipulation såsom att gömma sponsring i rangordningen, sätta användarna under tidspress på ett otillbörligt sätt eller erbjuda vilseledande rabatter.

Efter en **dialog med kommissionen och de nationella myndigheterna** ändrade ledande plattformar för bokning av logi 2020 hur de presenterar erbjudanden, rabatter och priser för konsumenterna så att användarna kan göra välinformerade jämförelser i enlighet med kraven i EU:s konsumentlagstiftning. Det handlade bland annat om att undvika att presentera ett erbjudande som tidsbegränsat om samma pris skulle finnas tillgängligt efteråt och att klargöra hur resultat rangordnas. En liknande dialog ledde till att en stor marknadsplats på nätet anpassade sitt avbokningsförfarande till EU:s konsumentregler 2022. Detta kommer att göra det mycket lättare för konsumenterna att sluta prenumerera på premiumtjänster: genom bara två klick och med en framträdande och tydlig knapp för att avsluta prenumerationen.

Utbildning för små och medelstora företag i konsumenträtt

Projektet Consumer Law Ready³⁶ är ett EU-omfattande utbildningsprogram inom konsumenträtt för små och medelstora företag. En kursledare som utses i varje medlemsstat utbildar personer som sedan i sin tur utbildar små och medelstora företag. Detta kommer att bidra till att minimera antalet överträdelse och öka medvetenheten om hur EU:s konsumentlagstiftning fungerar.

IV. SMART VERKSTÄLLIGHET – FÖRHINDRA ÖVERTRÄDELSER AV EU-RÄTTEN REDAN FRÅN BÖRJAN

För att föregripa och undvika överträdelse beaktas genomförande- och verkställighetsproblem redan när kommissionen utformar förslag till EU-lagstiftning. Genomförandestrategier³⁷ som utarbetas av kommissionen i samarbete med nationella förvaltningar hjälper till att identifiera de största utmaningarna för medlemsstaterna med införlivandet och tillämpningen av EU-lagstiftningen och innefattar de verktyg som kommissionen använder för att främja efterlevnaden.

Att hjälpa medlemsstaterna att förbereda genomförandet

Förordningen om utvärdering av medicinsk teknik³⁸ syftar till att förbättra patienters tillgång till innovativ teknik på hälsoområdet, t.ex. i fråga om läkemedel och

Detta samarbete omfattar konsumentregler på olika områden, såsom otillbörliga affärsmetoder, e-handel, geoblockering, paketresor, onlineförsäljning och passagerares rättigheter.

³⁶ <http://www.consumerlawready.eu/>.

³⁷ Riktlinjer för bättre lagstiftning, 3.11.2021, https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how/better-regulation-guidelines-and-toolbox_sv.

³⁸ Förordning (EU) 2021/2282 av den 15 december 2021 om utvärdering av medicinsk teknik.

medicintekniska produkter. Kommissionen offentliggjorde en löpande plan³⁹ för att stödja nationella myndigheter, utvecklare av medicinsk teknik och berörda parter i genomförandet av denna lagstiftning när den väl börjar tillämpas 2025.

För att undvika olika tolkningar av ny EU-lagstiftning och för att främja en samsyn kring befintliga regler tillhandahåller kommissionen praktisk vägledning⁴⁰ till medlemsstaterna, företag, berörda parter och allmänheten om hur särskilda aspekter av EU-lagstiftningen ska förstås och tillämpas.

Denna vägledning kan till exempel tillhandahållas i form av riktlinjer för tolkningen och tillämpningen av EU-lagstiftningen eller ”Vanliga frågor” som publiceras på nätet. Sådan vägledning har utfärdats inom alla viktiga politikområden. Kommissionen använder riktlinjer framför allt som stöd för medlemsstaterna under införlivandet av direktiv och tillämpningen av förordningar, som vanligtvis påbörjas direkt efter antagandet av en rättsakt, samt för att konsolidera domstolens rättspraxis⁴¹.

Kommissionens vägledning för att hjälpa till med den praktiska tillämpningen av lagstiftningen

Kommissionens vägledning om tillämpningen av artikel 17 i **upphovsrättsdirektivet**⁴² stöder en konsekvent tillämpning av nya regler om plattformar för delning av innehåll i medlemsstaterna. Vägledningen är ett praktiskt dokument som syftar till att klargöra för användarna och rättighetshavarna vad som får och inte får laddas upp utan samtycke från innehavaren av upphovsrätten och i vilken situation plattformarna kan uppmanas att ta bort eller granska innehåll som användare laddat upp.

Efter antagandet av **mobilitetspaketet**⁴³ utfärdade kommissionen vägledningar i form av ”Frågor och svar” och riktlinjer för tolkningen av flera uppsättningar nya regler, i synnerhet rörande körtider⁴⁴, utstationering av förare⁴⁵, smarta färdskrivare⁴⁶ och skyldigheten att återlämna fordon till driftscentrumet⁴⁷, i syfte att hjälpa de berörda parterna att korrekt tillämpa dessa regler och medlemsstaterna att införliva dem och säkerställa en konsekvent efterlevnad.

³⁹ https://health.ec.europa.eu/system/files/2022-05/hta_htar_rolling-plan_en.pdf.

⁴⁰ Den slutliga och auktoritativa tolkningen av EU:s lagstiftning kan endast göras av domstolen.

⁴¹ Kommissionen har till exempel tagit fram flera allmänna tolkningsriktlinjer för naturskyddsdirektiven, https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm.

⁴² Direktiv (EU) 2019/790 av den 17 april 2019 om upphovsrätt och närstående rättigheter på den digitala inre marknaden.

⁴³ https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/road/mobility-package-i_en.

⁴⁴ Förordning (EG) nr 561/2006 av den 15 mars 2006 om harmonisering av viss sociallagstiftning på vägtransportområdet.

⁴⁵ Direktiv (EU) 2020/1057 av den 15 juli 2020 om fastställande av särskilda regler med avseende på direktiv 96/71/EG och direktiv 2014/67/EU för utstationering av förare inom vägtransportsektorn.

⁴⁶ Förordning (EU) nr 165/2014 av den 4 februari 2014 om färdskrivare vid vägtransporter.

⁴⁷ Förordning (EG) nr 1071/2009 av den 21 oktober 2009 om gemensamma regler beträffande de villkor som ska uppfyllas av personer som bedriver yrkesmässig trafik.

Kommissionen använder sig även av en mängd andra *mötesbaserade verktyg*, såsom kommittéer, nätverk, expertgrupper och arbetsseminarier, för att främja ett effektivt genomförande av EU:s lagstiftning inom alla politikområden. Dessa grupper gör det möjligt för medlemsstaterna att utbyta god praxis och diskutera problem som uppstått vid tillämpningen av EU-lagstiftningen. Kommissionen kan sedan på ett tidigt stadium identifiera svårigheter vid genomförandet och försöka hitta möjliga lösningar, bland annat genom användning av it-verktyg för att bidra till ett effektivare och mer ändamålsenligt genomförande. Arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden, som inrättades efter Europeiska rådets slutsatser om industripolitiken 2020, är ett viktigt forum för att förbättra tillämpningen och efterlevnaden⁴⁸. En central del av gruppens arbete är att granska hinder för tillämpningen av den inre marknadens regler och hitta praktiska lösningar.

Motverka hinder på den inre marknaden innan de uppstår

Enligt **direktivet om öppenhet på den inre marknaden**⁴⁹ ska medlemsstaterna **anmäla utkast till nationella tekniska föreskrifter** till kommissionen innan de antas för att undvika att det skapas hinder på den inre marknaden. Denna anmälningsmekanism har gett upphov till en positiv praxis för informationsutbyte, dialog och samarbete mellan medlemsstaterna och kommissionen, samt medlemsstaterna emellan. God praxis delas även för att lösa gemensamma problem när det gäller tekniska föreskrifter, särskilt i en nyreglerad sektor som digitala tjänster och ny teknik. Mekanismen har inte bara bidragit till att undvika att nya regler antas som strider mot EU-rätten – den har även främjat tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande.

När det gäller tjänster syftar anmälningsförfarandet enligt tjänstedirektivet⁵⁰ till att förhindra att omotiverade rättsliga hinder skapas på den inre marknaden. Kommissionen uppmuntrar aktivt insyn i medlemsstaternas åtgärder i fråga om tjänster och fortsätter att arbeta för att effektivisera detta anmälningsförfarande.

Direktivet om proportionalitetsprövning är ett annat verktyg som förhindrar att nya hinder uppstår på den inre marknaden för yrkesmässiga tjänster. Alla nya nationella yrkesregleringar måste genomgå en grundlig bedömning med styrkt proportionalitet innan de antas.

Samarbete med medlemsstaterna för att förbättra efterlevnaden

⁴⁸ https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/single-market-enforcement-taskforce_en.

⁴⁹ Direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (som kodifierar direktiv 98/34/EG).

⁵⁰ Direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden.

Expertgruppen för direktivet om webbtillgänglighet⁵¹ inrättades för att bistå kommissionen vid genomförandet av direktivet om **webbtillgänglighet**⁵² och för att tillhandahålla ett forum för utbyte av god praxis och erfarenheter på området webbtillgänglighet mellan medlemsstaterna. Under 2020–2022 hölls månatliga webinarier, vilket bidrog till att säkerställa att medlemsstaterna följde en gemensam strategi och att medlemsstaternas första rapporter om övervakning av webbplatser och mobilappar lämnades in i tid och på ett effektivt sätt. Enligt dessa rapporter testade medlemsstaterna över 10 000 webbplatser och 300 mobilappar under denna period. Detta arbete bidrog till en ökad medvetenhet och förbättrad tillgång till onlineinnehåll från den offentliga sektorn på webbplatser och i mobilappar.

Användning av it-verktyg för att underlätta efterlevnad och verkställighet

Informationssystemet för den inre marknaden (IMI)⁵³ är ett it-verktyg online som underlättar det administrativa samarbetet om inre marknadslagstiftning för medlemsstaternas offentliga förvaltningar. Detta kan vara till hjälp för allmänheten och företag som är verksamma över gränserna. Systemet är miljövänligt, säkert och flerspråkigt, samtidigt som det minskar den administrativa bördan och omfattar 19 olika politikområden.

IMI kan anpassas för särskilda ändamål. Under 2022 lanserades till exempel tre nya moduler från kommissionen för att underlätta gränsöverskridande verkställighet av de nya regler som infördes genom mobilitetspaketet, särskilt rörande utstationering av förare, återvändande av förare och återlämnande av fordon. Det skapades dessutom ett nytt offentligt gränssnitt kopplat till IMI för att göra det lättare för vägtransportörer att **lämna in utstationeringsdeklarationer** till de behöriga myndigheterna i de medlemsstater där de utstationerar sina förare. Vägtransportörer i hela Europa kan nu lämna in sin utstationeringsdeklaration helt och håller på nätet på ett mycket enkelt sätt, vilket sparar tid och pengar. Sedan lanseringen har över 10 miljoner utstationeringsdeklarationer lämnats in.

Utöver kommittéer och expertgrupper anordnar kommissionen även **bilaterala möten med medlemsstaterna för att kontrollera efterlevnaden inom ett visst politikområde**. Dessa efterlevnadsmöten gör det möjligt för kommissionen och den berörda medlemsstaten att granska alla öppna överträdelseförfaranden och EU Pilot-förfaranden inom området i fråga. Mötena har visat sig vara användbara för att identifiera och lösa övergripande problem, spara tid genom att flera ärenden tas upp vid ett och samma möte samt utveckla en ömsesidig förståelse mellan de nationella myndigheterna och kommissionens avdelningar.

Sammankoppling av EU:s politik och stöd

Ett annat effektivt verktyg för att uppmuntra medlemsstaterna att genomföra reformer och, när så är lämpligt, påskynda uppnåendet av de mål som fastställs i EU:s lagstiftning är ekonomiskt stöd från EU. Det rör sig bland annat om stöd från de europeiska struktur- och

⁵¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/web-accessibility-expert-group>.

⁵² Direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer.

⁵³ https://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/index_sv.htm.

investeringsfonderna, däribland Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och de sammanhållningspolitiska fonderna, finansiering genom tullprogrammet och Fiscalisprogrammet samt bidrag och lån inom faciliteten för återhämtning och resiliens⁵⁴.

Syftet med faciliteten för återhämtning och resiliens är att mildra de ekonomiska och sociala konsekvenserna av covid-19-pandemin och göra Europas ekonomier och samhällen mer hållbara, resilienta och bättre rustade för den gröna och den digitala omställningen. Faciliteten är ett tillfälligt återhämtningsinstrument. Den gör att kommissionen kan anskaffa medel för att hjälpa medlemsstaterna att genomföra reformer och investeringar, enligt deras egna nationella planer och i linje med EU:s prioriteringar, som tar itu med de utmaningar som identifierats i de landsspecifika rekommendationerna inom ramen för den europeiska planeringsterminen för samordning av den ekonomiska politiken och socialpolitiken. Faciliteten för återhämtning och resiliens är inte ett verkställighetsverktyg, men trots det måste dessa prioriteringar – omvandlade i mål och delmål – uppfyllas för att medlemsstaterna ska erhålla utbetalningar.

Faciliteten för återhämtning och resiliens hjälper EU att nå sitt mål om klimatneutralitet

För att påskynda den gröna omställningen, särskilt med tanke på målen i 55 %-paketet, inriktar många medlemsstater sina nationella återhämtnings- och resiliensplaner på transport- och byggnadssektorn. Faciliteten kommer bland annat att användas för att främja investeringar i värmerenovering av byggnader, miljöanpassa fordonsparken och stödja trafikomställningen till järnvägstransporter. I en medlemsstat kommer planen till exempel att finansiera ett bidrag som tilldelas bostadsägare för att hjälpa till att betala för byte av uppvärmningssystem, ventilation eller energibesiktningar för småhus eller lägenheter i kollektiva bostäder. Dessa investeringar kommer att finansiera värmerenoveringar för 400 000 hushåll i den medlemsstaten.

Användningen av **villkor för medfinansiering** i samband med utbetalningar av till exempel regionala medel för att utveckla infrastruktur inom ramen för EU:s sammanhållningspolitik har också visat sig vara ett starkt incitament för medlemsstaterna att påskynda och förbättra sin efterlevnad av den relevanta EU-lagstiftningen.

Användning av finansieringsvillkor för att öka efterlevnaden inom vatten- och avfallssektorn

Det krävs stora investeringar för att uppnå fullständig efterlevnad av EU-lagstiftningen inom sektorer som vattenförvaltning och avfallshantering; de sammanlagda utgifterna för

⁵⁴ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_sv. Inrättad genom förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens.

vattenförsörjning och sanitet fram till 2030 uppgår till 255 miljarder euro i de 27 medlemsstaterna⁵⁵. På samma sätt uppskattas de ytterligare investeringar som krävs för att nå målen för en cirkulär ekonomi och avfallshantering till mellan 13 miljarder euro och 28 miljarder euro per år fram till 2030⁵⁶. Dessa investeringar behövs för att uppdatera avfallssystemet genom förbättrad insamling, sortering, behandling av biologiskt avfall, upparbetning och digitalisering av register.

Vissa medlemsstater förlitar sig exempelvis på EU:s sammanhållningsfonder för att finansiera de nödvändiga investeringarna. Tillgången till medfinansiering från EU är dock avhängig av särskilda krav⁵⁷. Medlemsstaterna får endast medfinansiering om de uppfyller ett antal villkor som fastställs i EU-lagstiftningen (t.ex. att utarbeta planer för avfallshantering eller planera för nödvändiga investeringar i vattensektorn). Detta säkerställer att EU:s medfinansiering används på ett effektivt sätt och gör att viktig miljöinfrastruktur kan inrättas, samtidigt som de standarder som fastställs i EU:s avfalls- och vattenlagstiftning uppfylls.

Respekten för rättsstatsprincipen är avgörande för en sund ekonomisk förvaltning av EU:s budget och för en effektiv användning av EU-finansiering. Sedan den 1 januari 2021 tillämpas villkorlighetsförordningen⁵⁸, som skyddar EU:s budget från att påverkas av överträdelser av rättsstatsprincipen i medlemsstaterna. Den 2 mars 2022 offentliggjorde kommissionen riktlinjer för tillämpningen av den generella villkorlighetsordningen. Ett första förslag till rådets genomförandebeslut antogs den 18 september 2022⁵⁹.

Utöver ekonomiskt stöd tillhandahåller kommissionen även medlemsstaterna skräddarsydd teknisk expertis för att bistå dem i utformningen och genomförandet av reformer inom ramen för instrumentet för tekniskt stöd. Instrumentet för tekniskt stöd hjälper nationella myndigheter att förbättra sin kapacitet att utforma, utveckla och genomföra resiliensstärkande reformer på flera områden (administrativt samarbete, upprätthållande av rättsstatsprincipen, reformer av rättssystem, förstärkt finansiell tillsyn samt kraftigare insatser mot bedrägeri, korruption och penningtvätt).

Främja god offentlig förvaltning genom initiativet Pace

⁵⁵ OECD, *Financing Water Supply, Sanitation and Flood Protection: Challenges in EU Member States and Policy Options*, OECD Studies on Water, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/6893cdac-en>.

⁵⁶ Meddelande från kommissionen, *Granskning av genomförandet av miljöpolitiken 2022 – Vända trenden genom efterlevnad av miljölagstiftningen*, COM(2022) 438 final.

⁵⁷ Detta kallas förhandsvillkor (för programperioden 2014–2020) eller nödvändiga villkor (för programperioden 2021–2027).

⁵⁸ Förordning (EU, Euratom) 2020/2092 av den 16 december 2020 om en generell villkorlighetsordning för skydd av unionsbudgeten.

⁵⁹ Förslag till rådets genomförandebeslut om åtgärder för att skydda unionsbudgeten mot överträdelser av rättsstatens principer i Ungern, COM(2022) 485 final.

De offentliga förvaltningarna fungerar som en direkt förbindelselänk mellan EU och medborgarna, eftersom det är de som omvandlar EU:s lagstiftning och program till konkreta åtgärder. Kvaliteten på de offentliga förvaltningarna är en avgörande faktor för medlemsstaternas konkurrenskraft, och därmed hela EU:s konkurrenskraft⁶⁰. Inom ramen för instrumentet för tekniskt stöd genomför kommissionen pilotinitiativet Pace (Public Administration Cooperation Exchange) genom vilket tjänstemän tillfälligt kan utstationeras i en annan medlemsstat. Detta program gör det möjligt för deltagarna att skaffa sig kunskap och kompetens, knyta nya band och i förlängningen bidra till att skapa en genuin europeisk administrativ miljö.

V. TIDIG UPPTÄCKT OCH LÖSNING AV ÖVERTRÄDELSER AV EU-RÄTTEN

Ökad öppenhet och övervakningsmekanismer för att identifiera problem

Ökad öppenhet, offentliggörande av information om efterlevnad samt mekanismer för regelbunden övervakning har också visat sig vara effektiva för att uppmuntra medlemsstaterna att snabbare efterleva EU-rätten eller åtminstone för att identifiera områden som kräver ytterligare uppmärksamhet.

När rapporter om dessa frågor offentliggörs får allmänheten möjlighet att följa sin medlemsstats resultat och efterlevnadsnivå inom särskilda politikområden; rapporterna ökar samtidigt medvetenheten bland företag och uppmuntrar till offentlig debatt. Resultattavlor och andra liknande bedömningar bidrar till att fokusera detta arbete, med verktyg som resultattavlan för den inre marknaden⁶¹, de landsspecifika rapporterna inom den europeiska planeringsterminen⁶², granskningen av genomförandet av EU:s miljöpolitik⁶³ och den åtföljande interaktiva kartan över miljörelaterade överträdelser⁶⁴, eller offentliggörandet av kommissionens svar på medlemsstaternas anmälningar enligt direktivet om öppenhet på den inre marknaden. Andra instrument, såsom rapporten om rättsstatsprincipen och resultattavlan för rättskipningen i EU⁶⁵, ger en landsspecifik inblick i utvecklingen i medlemsstaterna, som har en viktig roll att spela för en effektiv tillämpning av EU-rätten. Ett välfungerande nationellt domstolsväsende är en förutsättning för ett effektivt rättsligt skydd av de rättigheter som medborgare och företag åtnjuter enligt EU-rätten. Inom vissa specifika politikområden

⁶⁰ Arbetsdokument från kommissionens avdelningar, *Supporting public administrations in EU Member States to deliver reforms and prepare for the future*, SWD(2021) 101.

⁶¹ <https://single-market-scoreboard.ec.europa.eu/>.

⁶² https://ec.europa.eu/info/publications/2022-european-semester-country-reports_en.

⁶³ https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-implementation-review_en.

⁶⁴ https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-implementation-review_en#environmental-infringements-map-and-dashboard.

⁶⁵ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_sv.

offentliggör kommissionen information om hur långt medlemsstaterna har kommit med införlivandet av direktiv⁶⁶.

Kommissionen rapporterar även ofta om genomförandet av särskilda instrument eller särskilda delar av EU-lagstiftningen. Dessa rapporter syftar inte bara till att informera allmänheten om områden där deras rättigheter är hotade, utan även till att identifiera allmänna trender och problem, bidra till verkställighetsåtgärder mot medlemsstater och utgöra underlag till en eventuell översyn av lagstiftningen.

Schengenutvärderingen

Ett välfungerande Schengenområde⁶⁷ förutsätter att Schengenregelverket genomförs på ett korrekt och ändamålsenligt sätt samt att det finns ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna. Genom Schengenregelverkets utvärderings- och övervakningsmekanism⁶⁸ görs objektiva och opartiska utvärderingar för att snabbt identifiera brister i tillämpningen av Schengenreglerna och se till att de åtgärdas snarast. Kommissionen och medlemsstaterna genomför utvärderingsbesök, som följs av rekommendationer från rådet till medlemsstaterna om korrigerande åtgärder. Mekanismen har uppdaterats och förbättrats⁶⁹, och ett mer förenklat förfarande säkerställer att i synnerhet allvarliga brister åtgärdas snabbt.

Rapporten om rättsstatsprincipen

Den årliga rapporten om rättsstatsprincipen⁷⁰ står i centrum för den europeiska rättsstatsmekanismen⁷¹. I juli 2022 lade kommissionen fram sin tredje årliga rapport om rättsstatsprincipen, tillsammans med 27 landsspecifika kapitel. Rapporten baseras på en tät dialog med nationella myndigheter och berörda parter och omfattar en analys av läget i alla medlemsstater på en objektiv och opartisk grund, med fokus på de fyra grundpelarna för rättsstatsprincipen: domstolsväsendet, regelverket för korruptionsbekämpning, mediernas mångfald och oberoende samt andra institutionella frågor som rör kontroller och motvikter. Sedan 2022 innehåller rapporten särskilda rekommendationer riktade till varje medlemsstat. Målet med rekommendationerna, i linje med rapportens förebyggande syfte, är att bistå och stödja medlemsstaterna i deras insatser för att gå vidare med pågående och planerade

⁶⁶ https://finance.ec.europa.eu/regulation-and-supervision/enforcement-and-infringements-banking-and-finance-law/monitoring-banking-and-finance-directives_en.

⁶⁷ Schengenområdet är ett område utan inre gränser där EU-medborgare och många tredjelandsmedborgare som vistas lagligt i EU kan röra sig fritt utan att behöva genomgå gränskontroller. Sedan 1985 har Schengenområdet gradvis vuxit och omfattar nu nästan alla EU-medlemsstater och några associerade länder utanför EU.

⁶⁸ https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/schengen-area/schengen-evaluation-and-monitoring_en.

⁶⁹ Förordning (EU) 2022/922 av den 9 juni 2022 om inrättande och användning av en utvärderings- och övervakningsmekanism för att kontrollera tillämpningen av Schengenregelverket.

⁷⁰ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2022-rule-law-report_sv.

⁷¹ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism_sv.

reformer samt hjälpa dem att fastställa var det krävs förbättringar, uppföljningar av aktuella förändringar och reformer⁷².

Revisioner för att kontrollera efterlevnaden

På vissa områden av EU-lagstiftningen utför kommissionen revisioner för att kontrollera om medlemsstaterna följer EU:s regler i praktiken och för att bedöma de nationella kontrollerna.

Revisioner är ett viktigt verktyg för att skydda EU:s budget. De bidrar till att upptäcka oegentligt utförda betalningar och gör att belopp som medlemsstaten använt felaktigt kan återkrävas om den inte har följt reglerna och principerna om en sund ekonomisk förvaltning. Rekommendationer som följer av revisioner och handlingsplaner som medlemsstaterna utarbetat på kommissionens begäran leder ofta direkt till ett förbättrat genomförande av reglerna från de nationella myndigheternas sida.

Skydd av EU:s standarder för livsmedels- och fodersäkerhet

Människor i EU förväntar sig höga standarder för livsmedels- och fodersäkerhet samt för djurhälsa och växtskydd. Dessa standarder skyddas av kontroller, däribland revisioner, i medlemsstaterna och i länder utanför EU som exporterar växter, djur och livsmedel till EU. Under 2019–2020 utförde kommissionen 170 revisioner och liknande kontroller av medlemsstaternas offentliga kontrollsystem, vilket resulterade i 527 rekommendationer till medlemsstaterna. I ett överväldigande antal fall vidtog medlemsstaterna korrigerande åtgärder eller gjorde tillfredsställande åtaganden för att åtgärda bristerna. Under 2020 omfattades omkring 17 miljoner aktörer i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan av de nationella myndigheternas offentliga kontroller. De nationella myndigheterna genomförde över 4 miljoner kontroller av dessa aktörer. Detta har hjälpt de nationella myndigheterna att bättre upprätthålla EU:s höga standarder för livsmedels- och fodersäkerhet.

Utarbetande av handlingsplaner för att förbättra efterlevnaden av gemensamma regler för fiske

Kommissionen inspekterar medlemsstaterna för att kontrollera hur de genomför fiskerikontroller. Om kommissionen identifierar systematiska brister i kontrollerna utarbetar den handlingsplaner tillsammans med medlemsstaterna för att stärka deras kontrollsystem. Dessa handlingsplaner hjälper kommissionen att följa upp genomförandet av och framstegen med medlemsstaternas system för fiskerikontroll, som är nödvändiga för att säkerställa ett hållbart fiske och sunda fiskbestånd. Detta har lett till en mer tillförlitlig fångstrapportering och förbättrade system för att upptäcka överträdelser av den gemensamma fiskeripolitiken.

Säkerställande av att utbetalningarna på jordbruksområdet är korrekta

⁷² Meddelande från kommissionen, 2022 års rapport om rättsstatsprincipen – Situationen i fråga om rättsstatsprincipen i EU, COM(2022) 500 final.

Kommissionen utför regelbundna revisioner i medlemsstaterna för att kontrollera deras efterlevnad av EU-lagstiftningen om det stöd som tillhandahålls jordbrukare och andra stödmottagare via den gemensamma jordbrukspolitiken. Vid fall av bristande efterlevnad eller brister i kontrollsystemen kan kommissionen dra in eller återkräva EU-medel från medlemsstaterna. Sådana finansiella korrigeringar har visat sig vara effektiva mekanismer för att rätta till fel som begåtts och för att skydda EU:s budget. Vidare uppmanar kommissionen medlemsstaterna att genomföra en handlingsplan för att stärka sina kontrollsystemen.

Förfarandet före inledandet av ett överträdelseförfarande (EU Pilot)

Om kommissionen, trots förebyggande insatser och stöd till medlemsstaterna, identifierar en möjlig överträdelse av EU-rätten kan den besluta att använda sig av ett förfarande före inledandet av ett överträdelseförfarande – ett så kallat EU Pilot-förfarande⁷³. Det här verktyget används när det ger ett mervärde; av de 302 överträdelseförfaranden som kommissionen inledde 2021 efter undersökningar på eget initiativ eller efter klagomål⁷⁴ föregicks 33 av ett EU Pilot-förfarande. Det kan användas om det är sannolikt att det kommer att leda till snabbare efterlevnad än ett formellt överträdelseförfarande. Det gör det möjligt för kommissionen att lösa ett antal ärenden på EU Pilot-stadiet, utan att behöva gå vidare till ett överträdelseförfarande. Detta kan till exempel vara fallet om de aktuella frågorna är av teknisk karaktär. EU Pilot-förfarandet kan också visa sig användbart när kommissionen vill samla in de upplysningar om sakförhållandena eller lagstiftningen som krävs för att den ska kunna göra sin bedömning⁷⁵. Det används inte om överträdelsen är väldokumenterad, uppenbar eller erkänd av medlemsstaten, och inte heller i mer känsliga frågor där det är mindre sannolikt att diskussioner på teknisk nivå leder till ett framgångsrikt resultat. Kommissionen måste också motverka risken för att denna typ av förfarande orsakar onödiga förseningar; om förfarandet blir alltför långdraget utan några större framsteg, eller om medlemsstaten inte är samarbetsvillig, avslutar kommissionen EU Pilot-förfarandet och går över till ett överträdelseförfarande.

Med tiden har EU Pilot-förfarandet visat sig värdefullt. Det har byggt på öppenhet och ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna och kommissionen för att snabbare åstadkomma efterlevnad. Över 80 % av EU Pilot-förfarandena löstes på ett tillfredsställande sätt 2021. Om det inte lyckas inleds ett överträdelseförfarande.

EU Pilot för att säkerställa att människor kan använda sitt IBAN-konto i alla

⁷³ EU Pilot är ett instrument för samarbete och dialog mellan kommissionen och medlemsstaterna i frågor som rör (potentiell) bristande efterlevnad av EU-rätten. Kommissionens användning av EU Pilot-förfarandet beskrivs i särskilda interna riktlinjer, som reviderades i juli 2020.

⁷⁴ Här ingår inte de överträdelseförfaranden som inleds automatiskt när en medlemsstat själv erkänner underlåtenheten att införliva ett direktiv.

⁷⁵ De allra flesta överträdelseförfaranden inleds utan föregående EU Pilot-förfarande.

medlemsstater

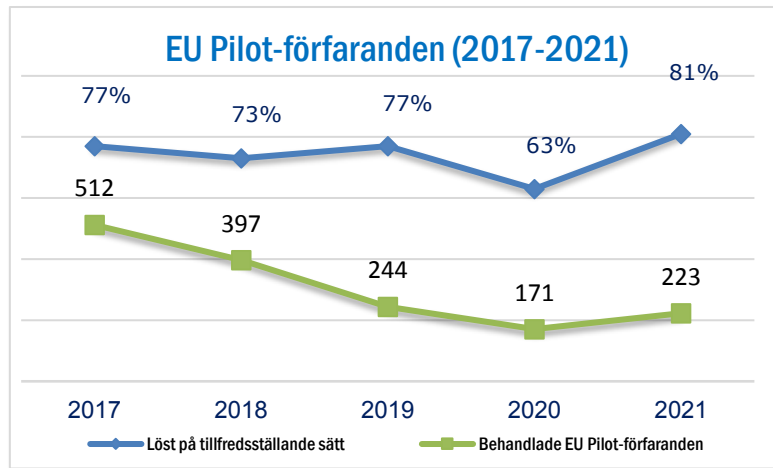
Förordningen om ett gemensamt eurobetalningsområde⁷⁶ har som syfte att säkerställa att alla EU-bankkonton kan användas för betalningar och autogireringar över gränserna lika enkelt som inom landet. I vissa medlemsstater godtog centrala betalningsmottagare som telekomföretag, skattemyndigheter och socialförsäkringsmyndigheter emellertid inte IBAN-numret, vilket innebar att konton i andra medlemsstater inte kunde användas för autogirering eller överföring av medel i form av skatt eller pensioner. Mellan 2016 och 2021 inledde kommissionen EU Pilot-förfaranden med fem medlemsstater. Till följd av detta har de ändrat, eller håller på att ändra, sin rättsliga ram för att åtgärda överträdelserna och säkerställa lämpliga sanktioner. I tre fall inledde kommissionen även överträdelseförfaranden för att se till att de nationella behöriga myndigheterna har tillräcklig befogenhet att övervaka efterlevnaden och förelägga sanktioner. Detta har också resulterat i lagändringar för att förse myndigheterna med de nödvändiga befogenheterna.

EU Pilot för att förbättra tillgången till hälso- och sjukvård över gränserna⁷⁷

Patienter har rätt att få tillgång till hälso- och sjukvård i vilken medlemsstat som helst och att få ersättning för vård utomlands av sitt hemland. Efter att några medlemsstater införlivat EU:s regler om patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård på ett felaktigt sätt i sin nationella lagstiftning inledde kommissionen EU Pilot-förfaranden för att snabbt förbättra tillgången till säker gränsöverskridande hälso- och sjukvård av hög kvalitet i dessa länder. Överträdelseförfaranden har inletts mot tre medlemsstater, men med nio medlemsstater var EU Pilot-förfarandet framgångsrikt. I de flesta av dessa fall ändrade medlemsstaterna sin lagstiftning eller administrativa praxis för att anpassa den till EU:s regler. Till följd av detta kan patienterna dra nytta av mindre betungande krav för förhandstillstånd, enklare administrativa förfaranden och mer transparent information om gränsöverskridande hälso- och sjukvård; den övergripande effekten är att patienterna nu har lättare att få tillgång till hälso- och sjukvårdstjänster i andra medlemsstater.

⁷⁶ Förordning (EU) nr 260/2012 av den 14 mars 2012 om antagande av tekniska och affärsmässiga krav för betalningar och autogireringar i euro.

⁷⁷ Med *gränsöverskridande hälso- och sjukvård* avses hälso- och sjukvård som tillhandahålls eller förordnas i en annan medlemsstat än försäkringsmedlemsstaten.

VI. EFFEKTIV ANVÄNDNING AV ÖVERTRÄDELSFÖRFARANDEN

Kommissionens verkställighetsstrategi har utvecklats med tiden. Sedan 2017 har kommissionen i allt högre grad inriktat sina ansträngningar på frågor där dess insatser kan maximera mervärdet och göra skillnad i så många människors liv och för så många företags verksamheter som möjligt. Kommissionen fortsätter därför att följa det strategiska tillvägagångssätt och eftersträva de mål och prioriteringar som fastställs i meddelandet *EU-rätten: Bättre resultat genom bättre tillämpning* från 2016.

Överträdelseförfarandets främsta syfte är inte att bevilja gottgörelse i enskilda fall, utan att se till att medlemsstaterna genomför EU-rätten i det allmännas intresse. Kommissionens strategiska tillvägagångssätt innebär därmed att överträdelseförfaranden sällan inriktas på enskilda frågor, utan snarare på systemrelaterade och strukturella problem som påverkar ett stort antal människor eller företag i en viss medlemsstat eller i hela unionen.

Hantering av många enskilda fall av felaktig tillämpning i ett och samma överträdelseförfarande

På miljöområdet brukade kommissionen inleda enskilda ärenden för en enda deponi som inte uppfyllde kraven eller en tätort som inte följde lagstiftningen om avloppsvatten från tätbebyggelse. Kommissionen inriktar sig numera på systematiska fall, där ett och samma ärende om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse kan omfatta hundratals tätorter, eller dussintals deponier i avfallsärenden. Detta tillvägagångssätt, med ett enda överträdelseförfarande, är ett mycket effektivare sätt att få alla regioner i en medlemsstat att uppfylla kraven.

Behandling av allmänna principfrågor som tas upp i ett klagomål

Rätten till föreningsfrihet fastställs i stadgan och är en av grundförutsättningarna för ett demokratiskt och pluralistiskt samhälle. I detta avseende fastslog domstolen, i ett överträdelseförfarande som kommissionen inlett på grundval av ett klagomål, att den nationella lagstiftningen i en medlemsstat hindrade den fria rörligheten för kapital och de grundläggande rättigheterna till skydd av personuppgifter och föreningsfrihet.

Enskilda fall där EU-rätten kan ha tillämpats på ett felaktigt sätt men som inte väcker några allmänna principfrågor (såsom felaktigt införlivande av ett direktiv eller förhindrande av förfarandet för förhandsavgörande) och där det saknas belägg för att det rör sig om allmän praxis eller systematiska brister kan hanteras effektivare av prövningsorgan som står närmare dem som berörs av överträdelsen. Dessa organ kan erbjuda snabba och direkta lösningar. Förutom att det i domstolen är svårt att utreda sådana fall på plats och att ett överträdelseförfarande på EU-nivå kan vara långdraget riktar sig en dom från domstolen till en medlemsstat och kan endast indirekt beröra en enskild persons problem. Domstolen kan inte ålägga en medlemsstat att betala skadestånd till en person som påverkats negativt av en överträdelse av EU-rätten. För att begära ersättning eller ogiltigförklara en nationell åtgärd måste klaganden fortfarande vända sig till en nationell domstol.

Kommissionen får in omkring 4 000 klagomål varje år⁷⁸. Den tar även emot många framställningar om EU-rätten vilka vidarebefordrats av Europaparlamentets utskott för framställningar. Även om kommissionen inte utreder varje fall av möjlig felaktig tillämpning av EU-rätten fortsätter den att värdera klagomål, skriftliga frågor och framställningar som informationskällor i större ärenden som rör systematiska eller strukturella överträdelser av EU-rätten i medlemsstaterna.

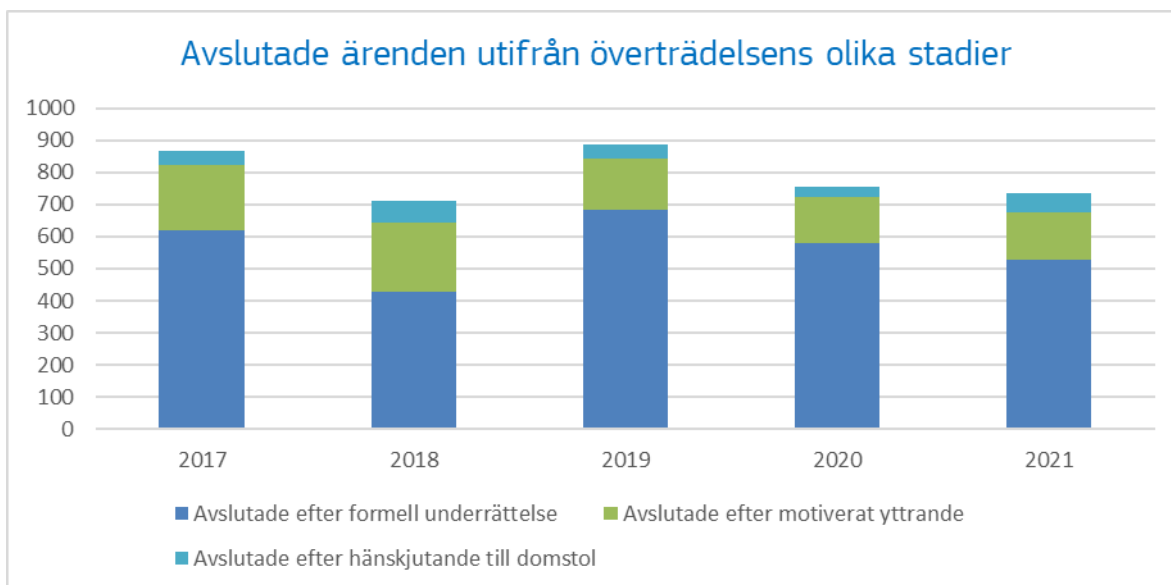
Detta strategiska tillvägagångssätt kräver att de nationella reglerna medger effektiva prövningsförfaranden för överträdelser av EU-rätten, genom ett oberoende och effektivt domstolsväsende. Därför prioriterar kommissionen särskilt överträdelser som påverkar det nationella domstolsväsendets förmåga att bidra till en effektiv tillämpning av EU-rätten. Samtidigt inriktar kommissionen även sina verkställighetsåtgärder på att se till att nationella myndigheter och tillsynsorgan har befogenheter och resurser för att tillhandahålla effektiv prövning och att de nationella åtgärderna för genomförandet av EU-rätten innefattar lämpliga påföljder för överträdelser av densamma.

Kommissionens mål är att se till att medlemsstaterna följer EU-rätten så snart som möjligt. Kommissionen välkomnar att de flesta överträdelseförfaranden leder till en lösning i ett tidigt skede⁷⁹; mer än 90 % av överträdelseförfarandena avgörs utan att gå vidare till domstolen. Att lösa problem utan att behöva hänskjuta ärendet till domstolen säkerställer tidigare efterlevnad och sparar tid och pengar. Medlemsstaterna är skyldiga att göra allt de kan för att så snart som möjligt följa domstolens dom. Om medlemsstaten trots domstolens dom fortfarande inte rättar till överträdelsen kan kommissionen dock återförvisa ärendet till domstolen och begära att medlemsstaten åläggs ekonomiska sanktioner⁸⁰.

⁷⁸ De flesta inkommer via det onlineformulär för klagomål som finns tillgängligt här: https://ec.europa.eu/assets/sg/report-a-breach/complaints_sv/. Med *klagomål* avses även en samling klagomål som kommissionen handlägger inom en och samma klagomålsakt, i vilken ett mycket stort antal identiska klagomål behandlas.

⁷⁹ Under 2021 avslutades 69 % av överträdelseförfarandena efter en första formell underrättelse.

⁸⁰ På grundval av artikel 260.2 i EUF-fördraget.

Effektivt ingripande mot överträdelser

EU:s lagstiftning om **luftföroreningar** är ett område där säkerställandet av efterlevnaden kan medföra höga ekonomiska kostnader, men där bristande efterlevnad av EU-lagstiftningen kostar liv och orsakar allvarlig sjukdom. Ett stort antal överträdelseförfaranden har inletts på det här området. I juli 2022 hade kommissionen inlett 28 överträdelseförfaranden gällande 18 medlemsstaters underlåtenhet att tillämpa luftkvalitetsdirektivet⁸¹. Av dessa har 15 ärenden hänskjutits till domstolen, varav tio har lett till en dom. Ett av dessa ärenden har hänskjutits till domstolen en andra gång, vilket innebär att böter kan komma att åläggas. Dessa verkställighetsåtgärder har varit avgörande för att minska antalet luftkvalitetszoner som överskrider de lagstadgade gränsvärdena för partiklar från 91 under 2019 till 55 under 2021⁸² samt antalet zoner med alltför höga nivåer av kvävedioxid från 68 till 23 under 2021. Detta innebär att människor i flera städer i Europa nu kan njuta av renare luft. Tillämpningen av EU:s luftkvalitetslagstiftning har bidragit till att minska antalet förtida dödsfall kopplade till luftföroreningar med en tredjedel sedan 2005, vilket innebär att över 150 000 liv har räddats⁸³.

Kommissionen fäster särskild uppmärksamhet vid **skyddet av Europas skogar**, med tanke på att skogarna lagrar stora mängder kol, tar upp koldioxid från atmosfären och är av yttersta vikt för den biologiska mångfalden och tillhandahållandet av kritiska ekosystemtjänster. Efter att medlemsstater systematiskt underlåtit att motverka försämringen av skogshabitat till följd av olaglig avverkning eller oriktiga skogsbruksmetoder har kommissionen inlett överträdelseförfaranden där satellitbilder använts för att påvisa försämringen av skogshabitat. Flera överträdelseförfaranden pågår mot fyra medlemsstater, och i ett av dessa ärenden har domstolen redan avkunnat en dom. I

⁸¹ Direktiv 2008/50/EG av den 21 maj 2008 om luftkvalitet och renare luft i Europa.

⁸² Uppdateringen för 2021 bygger på de senaste uppgifter om luftkvaliteten som fanns tillgängliga när detta skrivs, närmare bestämt för 2020.

⁸³ Källa: Europeiska miljöbyrån.

liknande domstolsförfaranden rörande skydd av skogar åberopade kommissionen artikel 279 i EUF-fördraget och uppmanade domstolen att vidta interimistiska åtgärder för att undvika att våra skogar åsamkas irreparabel skada. Domstolen ålade därefter den berörda medlemsstaten att upphöra med aktiva skogsbruksåtgärder och avlägsnandet av flera hundra år gamla döda granar för att skydda skogshabitat; i annat fall skulle domstolen ålägga dagsböter fram till dess att förordnandet följdes.

Kommissionen använder alla till buds stående medel för att motverka hinder för företag i EU att få tillgång till **offentlig upphandling**. Det rör sig bland annat om att säkerställa en korrekt tillämpning av de befintliga reglerna i syfte att undvika missbruk av direktupphandlingar eller att avlägsna begränsningar av möjligheten att lägga ut verksamhet på entreprenad, som är avgörande för att små och medelstora företag ska kunna delta i anbudsförfaranden – både över gränserna och på nationell nivå.

På **tjänsteområdet** inledde kommissionen överträdelseförfaranden mot tio medlemsstater för att de hade infört begränsningar för vissa tjänster som tillhandahålls av framför allt arkitekter, ingenjörer, revisorer och skatterådgivare samt advokater och aktörer inom bygg- och byggnadssektorn. Dessa begränsningar gjorde det svårt för sådana företag att bedriva gränsöverskridande verksamhet och utöka sin verksamhet. Detta innebär att människor och företag inte kunde dra nytta av de mest konkurrenskraftiga och innovativa tjänster som finns tillgängliga på EU:s marknad. Efter dessa överträdelseförfaranden ändrade medlemsstaterna sin lagstiftning.

Det bör inte finnas några hinder eller svårigheter för konsumenter i EU att få gränsöverskridande tillgång till varor och tjänster online, oavsett var de befinner sig, bor eller är medborgare. Kommissionen har hjälpt medlemsstaterna att tillämpa **förordningen om geoblockering**⁸⁴, som skyddar konsumenternas tillgång till e-handelswebbplatser från diskriminering på grund av nationalitet, bosättningsort eller etableringsort när de handlar på nätet. Det är dock medlemsstaternas ansvar och skyldighet att fastställa hur reglerna ska efterlevas och vem som ska kontrollera efterlevnaden. Mot denna bakgrund inledde kommissionen 2019 överträdelseförfaranden mot nio medlemsstater. Samtliga medlemsstater hade 2021 uppfyllt sina skyldigheter och utsett behöriga myndigheter. Detta bidrog till exempel till inledandet av en EU-omfattande undersökning av en framträdande sökmotor på grund av omotiverade geoblockeringsmetoder⁸⁵.

För att upprätthålla **rättsstatsprincipen**, och mer specifikt för att skydda domstolväsendets oberoende och säkerställa ett effektivt rättsligt skydd genom oberoende nationella domstolar, vidtog kommissionen åtgärder mot en medlemsstat som hade antagit lagstiftning för att sänka pensionsåldern för domare, samtidigt som det verkställande organet getts befogenhet att göra en fullständigt skönsmässig bedömning för att förlänga aktiva mandat, vilket gjorde att ett antal domare i aktiv tjänst tvingades pensionera sig. Kommissionen väckte talan vid domstolen, som bekräftade att EU-rätten hade överträtts.

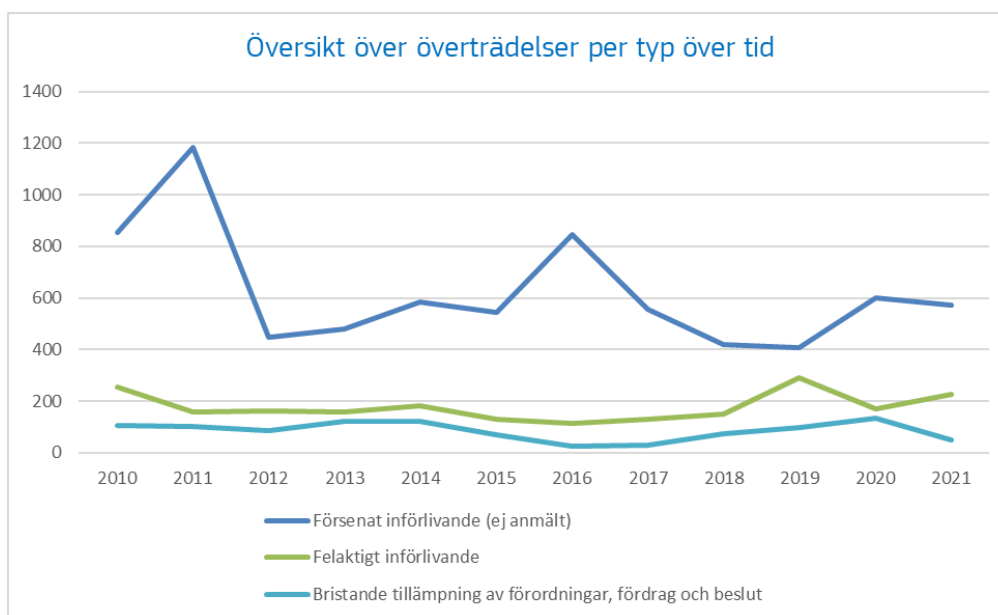
⁸⁴ [Översyn på kort sikt av förordningen om geoblockering.](#)

⁸⁵ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/coordinated-actions/social-media-and-search-engines_sv#google.

Till följd av detta upphävde medlemsstaten sina pensionsregler för domare, och de domare som hade tvingats gå i pension tilläts återinträda i tjänst.

Efter mottagandet av klagomål som pekade på ett bristande genomförande av **reglerna för mätning och fakturering** avseende värme och varmvatten i hushåll enligt **energieffektivitetsdirektivet**⁸⁶ inledde kommissionen ett överträdelseförfarande. Eftersom direktivet inte hade införlivats i den berörda medlemsstaten beslutade kommissionen att hänskjuta ärendet till domstolen. Efter att domstolen avkunnat sin dom antog medlemsstaten den nödvändiga lagstiftningen. Människor som bor i flerbostadshus har nu rätt att installera egna värme- och varmvattenmätare så att de kan övervaka sin egen energiförbrukning och vidta åtgärder för att minska förbrukningen.

Kommissionen inleder överträdelseförfaranden antingen på eget initiativ, som en uppföljning av ett klagomål eller automatiskt varannan månad, nämligen vid ärenden om underlåtenhet att anmäla införlivandeåtgärder som föranleds av ett erkännande från medlemsstaten själv om att den inte fullt ut införlivat ett EU-direktiv inom tidsfristen. Att behandla ärenden om försenat införlivande av direktiv i nationell lagstiftning har varit och förblir en prioritering för kommissionen eftersom sådana förseningar förhindrar att fördelarna med överenskomna EU-regler blir verklighet. Med tiden har de fall där medlemsstaterna missat tidsfristen för att införliva direktiv blivit färre, vilket lett till en total minskning av antalet överträdelseförfaranden⁸⁷.

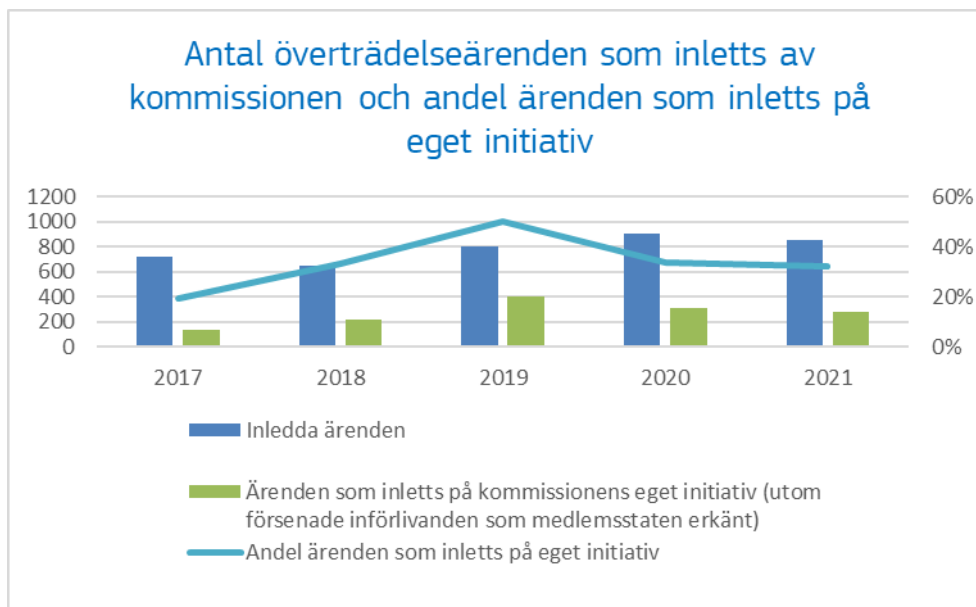
Under de senaste åren har en större andel av ärendena inletts efter **kommissionens egna undersökningar**⁸⁸. Dessa överträdelseförfaranden på eget initiativ har gjort det möjligt för

⁸⁶ Direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet.

⁸⁷ Sedan 2011 har antalet ärenden om försenat införlivande sjunkit från över 1 000 till omkring 500 per år.

⁸⁸ Detta inbegriper inte ärenden om underlåtenhet att anmäla införlivandeåtgärder som inletts automatiskt och ärenden som bygger på klagomål.

kommissionen att följa sitt strategiska tillvägagångssätt för kontroll av efterlevnaden och prioritera ärenden i enlighet med meddelandet från 2016, inbegripet fall där direktiv har införlivats felaktigt och där det krävs snabba och kraftfulla åtgärder mot överträdelser som utgör hinder för EU:s grundläggande friheter och värden.

VII. SNABBA OCH EFFEKTIVA ÅTGÄRDER MOT KRISER

Kriser och nödsituationer, såsom covid-19-pandemin och Rysslands anfallskrig mot Ukraina, innebär att medlemsstaternas fullständiga efterlevnad av EU:s fyra grundläggande friheter och den inre marknadens funktion sätts på prov. Under svåra omständigheter är det lockande att gynna inhemska hänsynstaganden framför en korrekt tillämpning av EU-rätten. En effektiv efterlevnad av EU-rätten är dock fortfarande avgörande för att människor och företag ska kunna fortsätta att åtnjuta det skydd och den rättssäkerhet som EU-rätten erbjuder och för att nödvändiga varor och tjänster ska levereras dit de behövs som mest.

Den senaste tidens kriser har visat att EU både behöver och kan anpassa sig. Kommissionen har använt en rad olika åtgärder för att hjälpa medlemsstaterna och allmänheten att anpassa sig till de förändrade omständigheterna – med alltifrån förslag till ny lagstiftning för att ändra reglerna till vägledning, ekonomiskt stöd, samordning mellan behöriga myndigheter och särskilda dialoger. Överträdelseförfaranden har också använts vid behov. Denna övergripande strategi har hjälpt till att säkerställa att EU-rätten fortsätter att gälla under en kris. Detta har i sin tur bidragit till en utbredd känsla av att EU har kunnat bemöta dessa kriser mer effektivt tillsammans än vad som hade varit möjligt genom enbart nationella åtgärder.

Vissa EU-regler har redan en betydande inbyggd flexibilitet som utnyttjades i hög grad under krisen, såsom den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten eller de

åtgärder som vidtogs enligt direktivet om tillfälligt skydd⁸⁹. Kommissionen har antagit tillfälliga ramar⁹⁰ för att medlemsstaterna ska kunna utnyttja flexibiliteten i reglerna för statligt stöd i syfte att stödja ekonomin. Kommissionen lade fram förslag om att tillämpa särskilda undantag från reglerna om bolagsstämmor samt justera tidsfristerna på områden som skattedeclarationer. I andra fall klargjorde riktlinjerna de befintliga reglerna, vilket till exempel var fallet för initiativet med gröna körfält, där syftet var att säkerställa ett fortsatt flöde av varor på den inre marknaden och att möjliggöra fri rörlighet för personal inom kritiska yrkesgrupper under pandemin, eller i syfte att bidra till erkännandet av examensbevis som innehas av personer som flyr från Ukraina. Särskilda åtgärder visade även medlemsstaterna att det fanns tydliga alternativ till nationella lösningar; med EU:s digitala covidintyg bevarades den fria rörligheten för personer genom att de nationella myndigheterna kunde kontrollera statusen för alla intygsinnehavare som rör sig inom EU. I slutet av 2021 hade medlemsstaterna utfärdat fler än 1 miljard intyg. Dessa åtgärder sammantaget hjälpte till att upprätthålla EU-rättens integritet, samtidigt som de medgav nödvändig flexibilitet.

Det förekom dock fall där medlemsstater försökte åsidosätta EU:s regler. I början av covid-19-pandemin införde exempelvis vissa medlemsstater ensidigt exportrestriktioner för läkemedel eller skyddsutrustning, eller vidtog åtgärder för att gynna inhemska producenter eller tjänsteleverantörer inom till exempel livsmedels- och resesektorn. Kommissionen förblev vaksam inför dessa hot mot den inre marknaden, och många av de protektionistiska åtgärder som medlemsstaterna införde under pandemins första månader upphävdes relativt snabbt. Kommissionen inledde även överträdelseförfaranden i samband med nationella protektionistiska åtgärder efter invasionen av Ukraina, såsom exportförbud inom flera ekonomiska sektorer, t.ex. för spannmål och byggmaterial, eller tillämpning av diskriminerande bränslepriser mot fordon med utländska registreringskyltar.

Efter den ryska invasionen av Ukraina antog kommissionen åtgärder för att underlätta transporter, transitering och utbyten med Ukraina, inklusive en handlingsplan för solidaritetskorridorer mellan EU och Ukraina för att underlätta Ukrainas jordbruksexport och bilaterala handel med EU⁹¹ och därmed mildra krisens effekter på godstransporter. Kommissionen upphävde importtullarna för all export från Ukraina till EU under ett år. Dessutom vidtog kommissionen åtgärder för att stärka genomförandet och verkställandet av sanktioner mot listade ryska och belarusiska personer och enheter. Kommissionen utfärdade ett antal vägledningsdokument om hur sanktionerna skulle tolkas; de klargjorde nya frågor för medlemsstaterna och gav dem fortsatt stöd för att säkerställa en korrekt tillämpning.

Kommissionen aktiverade verktyg för nödsituationer inom ramen för EU-lagstiftningen för att mildra effekterna av energikrisen. På kommissionens förslag antog medlagstiftarna regler för

⁸⁹ Direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta.

⁹⁰ [Den tillfälliga ramen för statligt stöd under utbrottet av covid-19](#) och [den tillfälliga krisramen för statligt stöd till följd av Rysslands invasion av Ukraina](#).

⁹¹ Meddelande från kommissionen, *En handlingsplan för solidaritetskorridorer mellan EU och Ukraina för att underlätta Ukrainas jordbruksexport och bilaterala handel med EU*, COM(2022) 217 final.

att säkerställa att gaslagren fylls⁹² så att det finns tillräckligt med gas under vintersäsongen 2022, vilket har en direkt inverkan på människor och företag. Kommissionen var även snabb med att föreslå nya regler om samordnade åtgärder för att minska efterfrågan på gas⁹³ samt om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna⁹⁴. Dessa krisinsatser är ytterligare ett steg i kommissionens arbete för att se till att EU:s rättsliga ram möjliggör ett kraftfullt och effektivt svar på krissituationer.

Kommissionen drar också lärdomar och noterar att EU:s regler behöver ha inbyggda flexibilitets- och samordningsmekanismer så att åtgärder kan vidtas inom en på förhand fastställd rättslig ram när en kris slår till. På grundval av erfarenheterna från covid-19-pandemin antog kommissionen en beredskapsplan för transportsektorn⁹⁵, som omfattar en verktygslåda för hantering av varje form av transportkris och som i synnerhet säkerställer att EU-lagstiftningen ändras och efterlevs så att sådana händelser, om och när de inträffar, kan bemötas på lämpligt sätt. På samma sätt införde kommissionen, genom sitt förslag till ändring av kodexen om Schengengränserna⁹⁶ från december 2021, en samordningsmekanism för att hantera hälsohot vid de yttre gränserna och en ny skyddsmekanism för Schengenområdet för att vidta gemensamma åtgärder vid de inre gränserna när hot uppstår som påverkar medlemsstaterna. Inom ramen för den europeiska hälsounionen inrättade kommissionen även Myndigheten för beredskap och insatser vid hälsokriser för att stärka EU:s förmåga att förebygga och snabbt hantera gränsöverskridande hälsokriser samt för att stärka genomförandet av nödatgärder. Dessutom kommer krisinstrumentet för den inre marknaden⁹⁷ att göra det möjligt att agera snabbt i krissituationer för att upprätthålla rörligheten för varor och personer samt trygga tillgången till livsviktiga varor och tjänster.

En varierad verktygslåda för verkställighet i en kris

Covid-19-pandemin orsakade allvarliga störningar i resebranschen, och flera medlemsstater kände ett behov av att ingripa. Nationella åtgärder som innebar att personer vars semester hade ställts in endast fick resevoucher eller fick vänta länge på återbetalningar var inte förenliga med resenärers rätt till återbetalning enligt EU-lagstiftningen. Som ett första steg tillhandahöll kommissionen tidig vägledning om tillämpningen av EU:s lagstiftning om **passagerares rättigheter**⁹⁸ och utfärdade en rekommendation om värdebevis som erbjuds

⁹² Förordning (EU) 2022/1032 av den 29 juni 2022 om ändring av förordningarna (EU) 2017/1938 och (EG) nr 715/2009 vad gäller gaslagring.

⁹³ Förordning (EU) 2022/1369 av den 5 augusti 2022 om samordnade åtgärder för att minska efterfrågan på gas (på grundval av artikel 122 i EUF-fördraget).

⁹⁴ Förslag till förordning om en krisintervention för att komma till rätta med de höga energipriserna, COM(2022) 473 final.

⁹⁵ Meddelande från kommissionen, *Beredskapsplan för transportsektorn*, COM(2022) 211 final.

⁹⁶ Förslag till förordning om ändring av förordning (EU) 2016/399 om en unionskodex om gränspassage för personer, COM(2021) 891 final.

⁹⁷ Förslag till förordning om inrättande av ett krisinstrument för den inre marknaden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 2679/98, COM(2022) 459 final.

⁹⁸ *Tolkningsriktlinjer för EU:s förordningar om resenärers/passagerares rättigheter mot bakgrund av den aktuella situationen och utvecklingen avseende covid-19*, 2020/C 89 I/01.

som ett alternativ till ersättning för inställda resor, i vilken kommissionen även betonade hur medlemsstaterna skulle kunna stödja transportföretagens ekonomiska likviditet⁹⁹. Kommissionen samarbetade även med tillsynsmyndigheterna inom konsumentskyddssamarbetet¹⁰⁰ om dialoger med flygbolag. Till följd av detta enades 16 stora europeiska flygbolag 2022 om att bland annat återbetala över 500 000 flygvoucher som hade påtvingats konsumenterna vars flygningar hade ställts in under pandemin. Kommissionen inledde även överträdelseförfaranden mot medlemsstater som hade antagit regler i strid med EU:s förordning om passagerares rättigheter¹⁰¹ eller paketresedirektivet¹⁰². De allra flesta av dessa medlemsstater har snabbt anpassat sig till EU-lagstiftningen, och endast ett ärende behövde hänskjutas till domstolen.

VIII. SLUTSATS

Verkställandet av EU-rätten är och förblir en av kommissionens viktigaste prioriteringar. I detta meddelande anges de många olika åtgärder som kommissionen vidtagit för att se till att EU-rätten efterlevs – alltid i linje med dess slutliga mål: att bidra till en positiv förändring och se till att människor och företag åtnjuter EU-rättens alla fördelar. Det kan finnas många skäl till ett bristande eller felaktigt genomförande, och kommissionen har tagit fram en varierad verktygslåda för att tillgodose detta.

Det heltäckande, smarta och strategiska tillvägagångssättet för att kontrollera efterlevnaden har medfört direkta fördelar – med alltifrån renare luft, högre kvalitetsnormer för vatten, säkrare transporter och bättre konsumentskydd till upprätthållandet av EU:s grundläggande rättigheter och friheter. I alla dessa fall är samarbetet med medlemsstaterna centralt; genomförandet och tillämpningen av EU-rätten är resultatet av gemensamma ansträngningar, och efterlevnaden är beroende av att medlemsstaterna vidtar de åtgärder som krävs för att undvika och snabbt rätta till överträdelser, bland annat genom ett effektivt nationellt domstolsväsende med oberoende domstolar.

Tillämpningen av EU-rätten är inte något som bara sker en gång, utan den kräver konstanta och ihärdiga ansträngningar av kommissionen och medlemsstaterna för att säkerställa en konsekvent och ändamålsenlig tillämpning av EU:s regler samt för att förhindra eventuella problem. Vår snabba internationella miljö, oväntade kriser och nya efterlevnadsutmaningar kräver att kommissionen kontinuerligt utvärderar sätt att ytterligare förbättra genomförandet och tillämpningen av våra gemensamt överenskomna regler. En inventering pågår för

⁹⁹ Kommissionens rekommendation (EU) 2020/648 av den 13 maj 2020 om värdebevis som erbjuds passagerare och resenärer som ett alternativ till ersättning för inställda paketresetjänster och transporttjänster mot bakgrund av covid-19-pandemin.

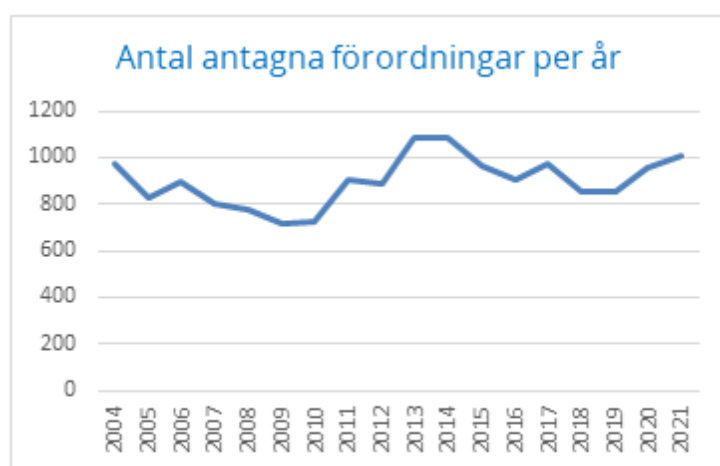
¹⁰⁰ https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/consumer-protection-cooperation-network_en.

¹⁰¹ Förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar.

¹⁰² Direktiv (EU) 2015/2302 av den 25 november 2015 om paketresor och sammanlänkade researrangemang.

närvarande inom kommissionen och med medlemsstaterna för att se till att de rätta efterlevnadsinstrumenten finns tillgängliga så att EU-rätten fungerar i praktiken¹⁰³. I detta arbete ingår framför allt en utvärdering av huruvida den nuvarande metoden för hantering av klagomål, EU Pilot-förfaranden och överträdelsefortfarande är ändamålsenlig. Ett antal förbättringar av efterlevnadsverksamheten övervägs redan som en del av denna analys.

Med tiden har antalet nya direktiv minskat, samtidigt som användningen av **förordningar** som lagstiftningsverktyg ökar. Kommissionen har ett väletablerat system för att övervaka och säkerställa att direktiven införlivas på ett snabbt och korrekt sätt. Genomförandet och efterlevnaden av förordningar är lika viktigt, och trots att förordningarna har direkt verkan är detta ofta beroende av de nationella myndigheternas arbete. Vissa förordningar kräver ändringar i nationell lagstiftning, och många av dem medför ansvarsområden för nationella tillsynsmyndigheter eller andra nationella myndigheter som är avgörande för att lagstiftningen ska kunna tillämpas i praktiken. Kommissionen kommer därför att intensifiera sina ansträngningar för att övervaka och säkerställa genomförandet och tillämpningen av förordningarna på ett mer systematiskt och strategiskt sätt.

¹⁰³ Meddelande från kommissionen, *Bättre lagstiftning: Samarbete för att skapa bättre lagar*, COM(2021) 219 final.

Kommissionen fäster stor vikt vid **öppenhet**. Öppenhet hjälper allmänheten att ta sin del av det delade ansvaret för verkställigheten och främjar snabbare efterlevnad från medlemsstaternas sida. Kommissionen har därför gradvis offentliggjort alltmer information om sin efterlevnadsverksamhet. En årlig rapport om övervakningen av EU-rättens tillämpning¹⁰⁴ innehåller huvudsakliga tendenser, närmare uppgifter om samarbetet med medlemsstaterna och förklaringar till viktiga överträdelsebeslut. I ett offentligt register över överträdelseärenden¹⁰⁵ finns aktuell information om det senaste steget i varje enskilt ärende. Kommissionen offentliggör pressmeddelanden om alla överträdelsebeslut som fattas, med ytterligare information om de viktigaste besluten. Allmänheten och det civila samhället har dock identifierat ett antal områden där öppenheten hade kunnat vara större, såsom förfaranden före inledandet av ett överträdelseförfarande (EU Pilot-förfaranden), översikter över ärenden samt aktuell statistik om kommissionens verkställighetsåtgärder. Kommissionen kommer att fortsätta att förbättra och öka den information som görs tillgänglig för allmänheten på ett systematiskt och lättillgängligt sätt. Vid inventeringen kommer kommissionen, i nära samarbete med medlemsstaterna, att titta närmare på vilken ytterligare information som bör offentliggöras och på vilket sätt.

Slutligen kommer kommissionen vid inventeringen även att undersöka sätt att förbättra **samarbetet** med medlemsstaterna vad gäller ett snabbt och korrekt införlivande av direktiv.

Kommissionen kommer att rapportera resultatet av inventeringen under loppet av 2023.

¹⁰⁴ https://ec.europa.eu/info/publications/annual-reports-monitoring-application-eu-law_en.

¹⁰⁵ https://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions/?lang_code=sv.